

NEGENDE EDITIE

CULTUURHISTORISCHE ZOMER 2013

Organisatie:

*De Aldenborgh, Kring Weert van
het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap
en de Geschied- en Heemkundige Kring "Het Land van Thorn"*

BUDEL, DINSDAG 2 JULI 2013

Gluren bij de burens ... Budel
Aanvang: 19.00 uur in de O.-L.-Vrouw Visitatiekerk
Kerkstraat 10, 6021 CH Budel
Parkeersuggestie P De Borgh

Budel (gemeente Cranendonck) is een van de weinige plaatsen in de omgeving die reeds in de vroege middeleeuwen behoorden tot de koninklijke goederen van de voorouders van Karel de Grote. Later kwam het in het bezit van het Mariakapittel te Aken en de kerk en directe omgeving bleven dat tot het einde van de achttiende eeuw. De rest van het dorp met de grondheerlijke rechten waren in handen gekomen van de lokale heer, de heer van Cranendonck. In 1421 werd Budel door de heer Van Cranendonck opgedragen aan de Hertog van Brabant die het hem als een leen terug schonk. Hierdoor maakte Budel nu ook formeel deel uit van Cranendonck en van het Hertogdom Brabant.

Als grensdorp had Budel veel te lijden tijdens de Gelderse en daaropvolgende Tachtigjarige Oorlog. Uit deze tijd dateert de over-

levering van 'de Weerter horen'. Maar de grens betekende ook een zekere bloei van de protestantse gemeente na 1648. Budel was van de zeventiende tot de negentiende eeuw bovendien een bekende plaats van teuten, ambulante handelaren die in het buitenland handel dreven en kapitaal vergaarden. Dit droeg bij aan het fraaie uiterlijk van het dorp dat vroegere schrijvers opviel.

Tijdens de wandeling door Budel maken we kennis met de herinneringen aan deze tijden, maar ook met de belangrijkste inwoner van Budel, de uitvinder van het gipsverband dr. Antonius Mathijssen (1805-1878), met de nog steeds zelfstandige brouwerij van Budels bier, met de imposante r.k. kerk van Budel, het gemeentehuis in Bossche schoolstijl (1965) dat onlangs gered werd, de ruim 200 jaar oude protestantse kerk en het historische Schepenhuis. Budel heet u van harte welkom!

OUD-LIMBURGS SCHUTTERSFEEST STRAMPROY, ZONDAG 7 JULI 2013

Entree: 4 euro

Het grootste cultuurhistorische evenement van de beide Limburgen vindt wederom plaats in onze streek. Dit dankzij de kloeke schutters van schutterij St. Antonius uit het Heiroth van Stramproy.

Hoe kan het ook anders, dit grensoverschrijdend feest is ook in deze regio anderhalve eeuw geleden ontstaan.

Maarr liefst 147 schutterijen zullen door hun aanwezigheid tonen dat de cultuurhistorie in Limburg springlevend is.

Om 13.30 uur start de optocht met vendelzwaaiers, muziekkorpsen, marketentsters, keizers, koningen, bielemannen en uiteraard schutters.

Meer info: www.ols2013.nl

Gluren bij de buren ... Helden
Aanvang: 19.00 uur in de St.-Lambertuskerk
Rochusplein, 5988 CG Helden
Parkeersuggestie: Kerkeböske, Aan de Koeberg 3,
5988 AR Helden

Helden ligt aan de rand van een 1100 hectaren groot bosgebied grenzend aan het Maasdal tussen Neer en Blerick bij het brongebied van de Kwistbeek. De bomen zijn grotendeels in het begin van de twintigste eeuw geplant als mijnhout op een geaccidenteerde ondergrond van met heide bedekte stuifzandheuvelds.

Uit opgravingen blijkt dat reeds voor de komst van de Romeinen sprake is van een buurtschap. De Keltische benaming Schrames, land in de bocht van de beek, leeft thans nog voort. De kerk is waarschijnlijk gebouwd op een dicht bij Schrames liggende stuifzandheuvel, die voor een deel is geslecht. De naam Helden komt voor het eerst voor in 1230 in een oorkonde waarin de Heer Willem I van Horne het patronaatsrecht en een deel van de tiend van een aantal kerken waaronder die van Helden overdraagt aan de abdij van Averbode.

Tot dan toe is de kerk een zogenaamde eigen kerk, die waarschijnlijk in 1455 grotendeels zijn huidige sobere gotische vorm krijgt. Met Helden wordt vaak het gebied bedoeld waarin de bewoners naar de kerk gingen: de heerlijkheid Helden en later de gemeente Helden, die de dorpen Helden, Panningen, Beringe Grashoek, Koningslust en Egchel omvat. Momenteel zijn de 6 dorpen een deel van de elf kernen omvattende gemeente Peel en Maas. Helden-dorp is eeuwen lang het kerkelijk (tot 1830) en bestuurlijk centrum (tot circa 1939) geweest.

De rondgang door Helden-dorp zal op de gebruikelijke wijze plaats vinden. De vertellers staan voor u klaar bij de Lambertuskerk, het plein de Pool, de panden Van der Heijden en de Enwe, het Rochusplein, hotel Antiek, de Koeberg en het Mariaklooster, waarin thans het Streekmuseum 't Land van Peel en Maas is ondergebracht.

Meer info: www.moennik.nl en www.museumpeelenmaas.nl

WEERT, ZONDAG 21 JULI 2013

Stamtafel Weert herdenkt “Bal Champêtre” Aanvang: 15.00 uur in de café Dennenoord Voorhoeveweg 2, 6006 SV Weert

In de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw organiseerde de Stedelijke Harmonie Sint-Antonius jaarlijks in de zomer een Bal Champêtre (openluchtbal) in het dennenbosje naast café Dennenoord aan de IJzeren Man.

De Aldenborgh, Veldeke Weert en KeiSjiek willen dit historisch jaarlijks festijn herdenken op zondagmiddag 21 juli vanaf 15.00 uur op het terras naast café Dennenoord.

Bezoekers zullen gratis kunnen genieten van accordeon- en gitaarmuziek, zang en voordrachten, wellicht zelfs ‘moordliederen’, proclamaties, caféverhalen en smartlappen. Het belooft een gezellige middag te worden. Bij mooi weer buiten, bij slecht weer binnen. Het is een eenmalig evenement waarmee de drie organisaties meer bekendheid willen geven aan de maandelijkse stamtafelmiddagen waarop zij stamtafelverhalen, foto's en informatie verzamelen over oude cafés in Weert. Het verzamelde materiaal wordt te zijner tijd in boekvorm of op dvd uitgebracht. www.stamtafelweert.nl

REPEL, DINSDAG 30 JULI 2013

Gluren bij de buren ... Reppel
Aanvang: 19.00 uur in de St.-Willibrorduskerk
Bergerheidestraat 1, B-3950 Reppel (Bocholt)

De gemeente Bocholt is gelegen aan de kanaalsplitsing van de Zuid-Willemsvaart en het kanaal Bocholt-Herentals. Een kleine gemeenschap in het noordelijk puntje van de Limburgse Kempen en grenzend aan Nederland.

Bocholt bestaat uit vier parochies: Bocholt, Kaulille, Reppel en Lozen. Tijdens jullie bezoek zullen we de aandacht uitsluitend richten op de deelgemeente Reppel.

Volgens het 'Liber aureus Epternacensis' schonk een plaatselijke Frankische heer, die Henricus genoemd werd, in 726 zijn allodium aan de Abdij van Echternach, waar de Heilige Willibrordus (658-739) vandaan kwam. Dit allodium wordt aangeduid als villa Replo: "*Et Henricus mihi condonabat in villa quae vocatur Replo*".

Reppel werd dus aangeduid als 'villa': een hoeve of landhuis met veel bijgebouwen, die het centrum van het allodium vormde en in feite een (landbouw)gemeenschap langs de oever van de Abeek was. Vandaar de naam 'Repla' dat afgeleid is van het Latijnse 'Ripa' of 'Ripula', kleine oever.

St.-Willibrordus (een toenmalig lers missionaris in onze streken) liet tijdens de 8ste eeuw een houten kerkje bouwen in het dorpje Reppel.

In 1482 werd de houten Willibrorduskerk vervangen door

een stenen kerk. Het koor en de toren dateren nog van die tijd. Na Wereldoorlog I werd de kerk vergroot en in 1925 kon men de eerste steen van de nieuwe kerk inwijden.

Dat waren ook de hoogdagen van de arseenfabriek in Reppel. Te samen met de lepelfabriek 'Reppel Inox' vormde de arseenfabriek decennialang het industriële hart van de gemeente. Intussen zijn beide fabrieken verdwenen.

Reppel fuseerde in 1970 met Bocholt. Het voormalige gemeentehuis doet nu dienst als buurthuis.

Na een welkomstwoord door burgemeester Jos Claessens en een korte historische inleiding door de voorzitter van de heemkundige kring, de heer Wim Cuppens, volgt een begeleide wandeling door de dorpskern van Reppel. Zo zal er die avond o.a. tijd worden uitgetrokken voor een bezoek aan de St.-Willibrorduskerk en aan de pastorij met haar unieke brevierhuisje en de oudste nog bekende zonnewijzer van Vlaanderen. Voorts brengen we ook een bezoek aan de (waarschijnlijk) oudste watermolen van België, de Cuppensmolen.

We besteden ook aandacht aan het beeld van de patroonheilige, St.-Willibrordus en aan de kapel der 'Drie Gezusters'.

REIS NAAR ABDIJ VAL DIEU EN VOEREN DONDERDAG 1 AUGUSTUS 2013

De abdij van Val-Dieu of abdij van Godsdal is een oude cisterciënzerabdij in Aubel in het Land van Herve (provincie Luik). De abdij dateert van bij het begin van de 13e eeuw.

In 1180 werden monniken uitgezonden van de abdij van Eberbach in Duitsland naar Hocht bij Maastricht, maar in 1216 kwamen zij terecht in een verlaten gebied in de vallei van de Berwijn in het land van Overmaas, precies op de grens van het graafschap Dalhem en het hertogdom Limburg-Stirum.

De abdij werd enkele keren geteisterd door brand. In 1286 vernielde een brand de kerk, die in 1331 terug opgebouwd werd.

Onder de Franse bezetting werden de orden afgeschaft en de abdij werd in 1798 verkocht aan de abt. Hij bleef er wonen tot zijn dood in 1812. In 1840 slaagde de laatste overlevende er in de abdij terug te kopen van de familie van de abt. In 1844 vestigden zich er opnieuw monniken, afkomstig van Bornem en werd het klooster een priorij.

De gebouwen van de abdij zijn grotendeels bewaard gebleven. De kerk is in 1839 gedeeltelijk afgebroken en in 1870 heropgebouwd. Zij werd in 1946 door de paus verheven tot basiliek.

In februari 2002 verlieten de laatste drie monniken de abdij. Hun plaats is ingenomen door een christelijke leken-gemeenschap, geïnspireerd door de regel van Benedictus en de traditie van de cisterciënzers. Sinds 1997 wordt er in de brouwerij van de abdij opnieuw bier gebrouwen (blond, bruin en tripel). Er is ook een kaasmerk onder de naam «Abbaye du Val-Dieu». En deze producten gaan we ook proeven.

Ook bezoeken we **VOEREN**. Op 1 september is het precies 50 jaar geleden dat Voeren bij de Belgische provincie Limburg kwam. Voeren staat ook bekend om de taalstrijd. De rol van pastoor Veltmans, wiens familie afkomstig was van Opitter/Stramproy zal nader worden toegelicht door de plaatselijke historicus, de heer Guido Sweron. De grootvader van de heer Sweron kwam overigens uit Weert

De Voerstreek groepeert zes kleine dorpjes, elk met hun eigen bezienswaardigheden (van west naar oost: Moelingen, 's-Gravenvoeren, Sint-Martens-Voeren met het Veltmanshuis, Sint-Pieters-Voeren met zijn commanderij en forellenkwekerij, Teuven met het tot café Modern omgebouwde dorpsschooltje met een authentiek Decaporgel en de legendarische herberg "Moeder de Gans" en Remersdaal) die ten zuiden van Limburg geplakt liggen tegen de Belgisch Nederlandse grens. In 1976 werden ze één fusiegemeente "Voeren". De totale oppervlakte bedraagt 50 km² en telt iets meer dan 4300 inwoners.

Meer info: www.dealdenborgh.nl

OHÉ EN LAAK, DINSDAG 13 AUGUSTUS 2013

Gluren bij de buren ... Ohé en Laak
Aanvang: 19.00 uur in zaal Bongaerts
Walburgisstraat 13-17, 6109 RE Ohé en Laak

De vanaf de Franse tijd tot 1991 zelfstandige gemeente Ohé en Laak is in 2007 onderdeel geworden van de fusiegemeente Maasgouw. Ohé en Laak omvat twee afzonderlijke kernen, Ohé (ca. 660 inwoners) en Laak (ca. 220 inwoners). Beide kernen liggen samen met Stevensweert op het Eiland in de Maas, gevormd door twee rivierarmen van de Maas. Zand- en grindafgravingen op diverse plaatsen op het Eiland lieten rondom de woonkernen verschillende plassen ontstaan, die thans worden gebruikt voor waterrecreatie en als natuurgebied.

In de 17de eeuw behoorden de heerlijkheden Ohé en Laak en Stevensweert tot de bezittingen van de graven Van den Bergh. Graaf Herman Frederik gaf rond 1650 de opdracht voor het bouwen van kasteel Walburg, gelegen op de Laak, vlakbij de Maas. Vanaf begin 20ste eeuw raakte kasteel Walburg langzaam in verval, na WO II is het helemaal verdwenen. De vereniging Natuurmonumenten, thans eigenaar van de locatie, heeft plannen voor het terugbrengen van landschappelijke elementen die herinneren aan het prachtige, nu nog voor velen onbekende kasteel. Moeder Magdalena Daemen, de stichteres van de Congregatie van de Zusters Franciscanessen, werd in 1787 op de Laak geboren. Ook een kort bezoek aan haar geboortehuis staat op het programma naast onder meer de presentatie van een deel van de geschiedenis van en rondom kasteel Walburg en enkele van haar bewoners. Enkele andere elementen van cultureel erfgoed die nog de aandacht verdienen zijn de Annakapel op de Laak, de parochiekerk, kasteel Hasselholt ("Het Geutje") en huize Geno - alle drie gelegen te Ohé - en zeker ook De Hompesche molen. Een eventuele wijziging van plek en tijdstip van samenkomst wordt tijdig bekend gemaakt via de regionale media.

WEERT, DINSDAG 20 AUGUSTUS 2013

**Film "DE MEISBERG. SPOREN DOOR DE TIJD"
van cineast Peter Crins uit Leveroy**

**Aanvang: 19.00 uur in Gotcha! Cinema
Beekstraat 49-53, 6001 GG WEERT
Entree € 7,50
Reserveren telefonisch 0495 532002 of
via internet: www.gotcha-cinema.nl**

Met de Cultuurhistorische Zomer zijn we de afgelopen 9 jaar in talloze plaatsen geweest.

Dorpsgeschiedenissen zijn ons verteld. Meer dan 4100 mensen hebben sinds oktober vorig jaar de film "De Meysbergh, Sporen door de tijd" reeds bezocht, sommigen wel vier keer.

Ook in Cinema Walburg Hamont (B) en het prestigieuze filmhuis Lumière Maastricht werd de film zeer enthousiast ontvangen.

Een streekgeschiedenis van Midden-Limburg vanaf 1500 tot 1950 waarbij boerderij De Meysberg in Hunsel (boerderij van de grootvader van Crins) als kapstok dient en de geschiedenis aan de hand van interviews van familieleden en streekgenoten chronologisch wordt uitgesponnen.

Tijdens het Filmfestival Tijdsbeeld won cineast Peter Crins uit Leveroy de eerste prijs met deze documentaire. Deze documentaire legt "de ziel van de Midden-Limburgers" bloot.

OPEN MONUMENTENDAG: WEEKEND 14-15 SEPTEMBER "MACHT & PRACHT"

Zaterdag 14 en zondag 15 september is het Open Monumentendag met dit jaar als landelijk thema 'Macht & Pracht. Dit thema heeft ook in Weert de nodige organisaties en verenigingen aangespoord een keur aan activiteiten te organiseren. Voor elk wat wils, voor jong en oud! Sommige plekken zijn slechts zelden of nooit voor het publiek geopend.

ZATERDAG ligt de nadruk bij monumenten in en rond de binnenstad:

- Het 'Gilde van Weerter Stadsschutte Sinte Catharina 1480' geeft acte de presence. Zij heeft een bijzondere verrassing in petto.
- In de stad staan 'Macht & Pracht' centraal in gemeentemuseum Jacob van Horne, de St. Martinuskerk en de Tiendschuur. De Fatimakkerk vraagt aandacht voor behoud.
- De Wilhelmus-Hubertusmolen bij de stadsbrug heeft plannen voor restauratie en herbestemming. Ook de St. Annamolens van Keent en de Antonius van Laar openen hun poorten.

ZONDAG ligt het accent rond de Kazernelaan. Enkele hoogtepunten uit het programma:

- De Lichtenberg is het toneel van 'De Lichtenberg Experience 2'. Het Weerter Mannenkoor organiseert de verkiezing van het 'Wieërterland lidje'.
- Het Kunstcentrum Weert exposeert in zowel in de locatie Lichtenberg als in de Boostenzalen.
- De Van Hornekazerne, sinds 1951 de opleidingsplek voor onderofficieren van de Koninklijke Landmacht, is wellicht voor de laatste keer te bezichtigen.

**Uitgebreide informatie is te lezen op de website
www.weert.nl of www.openmonumentdag.nl.**

**Alle activiteiten zijn
GRATIS toegankelijk,
tenzij anders vermeld.**

**Dus iedereen is
van harte uitgenodigd !**

**Meer informatie:
www.dealdenborgh.nl
00 31 (0) 6 53 28 46 65**